

NIEUWSBRIEF KBO

KBOEDE
senioren doen mee!

afdeling Ede

jaargang 33, nr. 9 september 2026

Airborne maand

© Erica Kuijper

In dit nummer:

Colofon	2
Voorwoord	3
Oproep van het bestuur /Airborne	3
Rijkdom?: Pastorale bijdrage	4
Herdenken	4
Programma O&O / Samen uit eten	5
Vraag en aanbod	5
Eropuit de komende tijd	5
Bezoek aan Bronbeek 15 juli jl.	6

Interessante informatie:

Fietstocht 17 juni	7
Giethoorn	7
Bespreek het samen	8
Beleef het samen	8
Via Aken en Vaals naar Wittem	9
André Rieu / Zonsverduistering	9
Senioren verplicht aan de vega-schijf	10
De fuchsia en de zonnebloem	11

Colofon

Voorzitter Ap Dominicus
t. 0318-79 51 43
email: abdominicus1@gmail.com

1° Secretaris
Adri Koch t. 0318-65 03 68
email: secretaris@kbo-ede.nl

2° Secretaris/Notulist
Erica Kuijper t. 06-54 66 42 06
email: erica.kuijper@kpnmail.nl

1° Penningmeester
Gijsbert van Ingen t. 06-47 55 22 32
email: penningmeester@kbo-ede.nl

Rekeningnummer voor contributie
en giften
NL02 INGB 000 41 76 610
t.n.v. KBO voor Senioren afd.
Ede-Bennekom

2e penningmeester
Freek Bongers t. 06 40 13 71 88
email: freek.bongers@gmail.com

Pastoraal adviseur
Em. pastor Hans Lucassen
Ledenadministratie
Charles Slangen t. 06-27 09 17 46
email: ledenadministratie@kbo-ede.nl

Commissie Ontwikkeling &
Ontspanning (O&O)
Coördinator Trudy v. Schoonhoven
t. 0318-64 59 09 / 06-46 89 94 88
email:
trudyvanschoonhoven@planet.nl

Coördinator bezorging
Ons Magazine en KBO Nieuwsbrief
Ton Kalfs
t. 06-46 71 20 01
email: ton.kalfs@planet.nl

Belastingservice Ouderenbonden
Coördinator a.i.: email:
abdominicus1@gmail.com

Ouderen Adviseur (OA) en Wet
Maatschappelijke Ondersteuning
(WMO)
Frans Bik t. 0318-84 29 92

email: fransbikkel1@gmail.com
Ouderen Adviseur (OA)

Mia de Munnik t. 06-57 24 96 82
email: miademunnik@chello.nl

Coördinator Zorg & Welzijn +
Haal en breng service
Thijs Waasdorp
0318-631 256 of 06-53 79 18 54
email: m.waasdorp@chello.nl

Coördinator PC hulp
Jan Kemman t. 06-38 48 41 12
email: j.kemman@chello.nl

Beheer website en facebook
Annelies Tax t. 06-42 88 88 12
email: webmaster@kbo-ede.nl

Redactie Nieuwsbrief
Redacteur Fred Deuning
t. 06-38 15 52 96
email: jefdeuning22745@freeler.nl
+ kbonieuwsbrief@gmail.com

Corrector Mary-Ann Borggreve
Vormgever Erica Kuijper

Deze Nieuwsbrief kunt u ook lezen op onze website www.kbo-ede.nl

Facebook www.facebook.com/KBO-Ede-897647640335670/

Volgende kopij uiterlijk inleveren maandag, 31 augustus 2026

Voorwoord van de voorzitter

Op het moment dat ik dit schrijf (30 juli) heerst volstrekte stilte. Men zegt wel eens: Stilte voor de storm. Daar lijkt het wel op. Nog altijd zijn er grimmige protesten tegen asielcentra. Dat ontaardt menig keer in vernielingen, bekladden van huizen, politie bekogelen en nog meer grimmige zaken.

De boeren zijn ook weer actief vanwege het stikstofprobleem en blokkeren tot heden nog geen A-wegen, maar staan in de berm met hun tractoren.

Je wordt er in de morgen niet vrolijk van als je de telefoon op teletekst 101 zet. Er is bijna geen enkel vrolijk bericht te zien.

Inwoners van Frankrijk en Spanje die geteisterd worden door bosbranden. Vele inwoners zijn alles kwijt, van wat zij in jaren opgebouwd hebben. De natuur lijdt grote schade en veel dieren hebben de branden niet kunnen ontvluchten.

Het is een somber beeld, dat ik u schets. Als alle vakanties en reces zijn beëindigd komt alles weer op gang. Wij zijn natuurlijk benieuwd wat ons op Prinsjesdag wordt medegedeeld.

Het minderheidskabinet heeft het natuurlijk moeilijk om medestanders te vinden voor hun plannen.

De vakbonden staan klaar om stakingen aan te kondigen als de bezuinigingen op de sociale wetten doorgezet worden. Geen vrolijk idee met de in de aanhef genoemde problemen.

KBO-EDE en de vele andere KBO-afdelingen in Gelderland moeten binnenkort een beslissing nemen over de eventuele fusie met ANBO-PCOB.

Wij, KBO-Ede, zullen de leden een zo goed mogelijke voorlichting geven met daarbij een advies van het bestuur.

Op 3 september 2026 is er een regiobijeenkomst, waarbij we benieuwd zijn hoe de uitkomst is van de vragen, die wij als Eware gesteld hebben. Ik hoop u de volgende nieuwsbrief te informeren over de uitkomst.

Ap Dominicus, voorzitter

Oproep van het bestuur: helpt u ook mee om de taken van onze vereniging te ondersteunen

In onze nieuwsbrief van juli/augustus hebben wij u gemeld dat de Commissie Zorg & Welzijn graag de commissie wil uitbreiden. Wilt u af en toe iets doen voor onze leden, meldt u zich dan bij Thijs Waasdorp (zijn gegevens staan in de colofon op pagina 2).

Onze penningmeester, Gijsbert van Ingen, heeft aan het bestuur meegedeeld dat hij zijn taken m.i.v. 1 oktober graag wil overdragen. Wie oh wie wil helpen onze financiën goed te beheren en zijn taken over te nemen?

Ook zijn wij nog steeds op zoek naar een coördinator van de belastingsservice. Hierbij gaat het met name om de coördinatie van de belastinginvullers. Meldt u zich a.u.b. bij onze voorzitter Ap Dominicus, die deze taak nog steeds tijdelijk waarneemt.

Airborne

De Airborne heeft te maken met de Tweede Wereldoorlog. In 1944 was er een slag rondom Arnhem waar de geallieerden verloren van de Duitsers. Tegenwoordig wordt dit herdacht met meerdere evenementen. In Oosterbeek wordt in september een wandeltocht georganiseerd om mensen te herdenken. Er wordt gelopen langs punten, die in de strijd van belang waren. Diverse bands treden op tussen de wandelaars die meerdere afstanden lopen. Verder wordt er een luchtlanding georganiseerd op de Edese hei, waar er ook een herdenking plaatsvindt bij het monument. Meerdere vrijwilligers helpen bij beide evenementen.

Voor een uitgebreide agenda en meer informatie over de evenementen, kunt u de website van de Airborne Region bezoeken. Zie daarvoor <https://airborne-region.nl/en/home/>

Freek Bongers

Rijkdom? Pastorale bijdrage

Er was eens een vader van een rijke, welgestelde familie. Zij woonden in een grote villa bij een baai van een grote stad. Op een dag nam hij zijn zoon mee voor een reis over het platteland, ver weg van alle luxe, pracht en praal. De vader had het vaste voornemen om zijn zoon te laten zien, hoe goed zij het als familie hebben en hoe rijk en hoe arm mensen kunnen zijn.

De man en zijn zoon bereikten na enige tijd een kleine boerderij. Daar verbleven zij een paar dagen in het huis van de boer en zijn gezin en ontdekten hoe hard zij moesten werken en hoeveel moeite het hen kostte om rond te komen.

Toen vader en zoon na een paar dagen weer terugreisden naar hun eigen villa en landgoed, vroeg de vader aan zijn zoon wat hij van de afgelopen dagen op de boerderij en het platteland vond. "Wat heb je ervan geleerd?"

"Ik vond het geweldig, vader," zei de zoon. De vader vroeg hem vervolgens:

"En heb je nu ontdekt en gezien hoe arm mensen kunnen zijn?"

"Ja, ik heb veel geleerd," antwoordde de zoon. "Ik zag dat zij vier honden hebben, terwijl wij er maar één hebben. Ik zag dat zij een beekje hebben dat doorloopt

tot het eind van de wereld terwijl wij een vijver hebben die maar tot halverwege de oprit komt."

"Wij gebruiken lantaarns, terwijl zij iedere nacht naar de sterren kunnen kijken. Ons landgoed loopt maar tot aan de weg, terwijl zij de wereld tot aan de horizon hebben. Wij hebben bedienden die voor ons zorgen, terwijl zij voor elkaar en anderen zorgen. Wij hebben muren om ons landgoed staan om ons te beschermen, terwijl zij vrienden hebben om hen te beschermen. En hoe meer rijkdom wij krijgen, des te hoger worden er muren om ons huis gebouwd, terwijl zij als ze het goed hebben met elkaar, langere tafels maken. "

De vader zweeg, enigszins onthutst van het antwoord.

Toen sprak zijn zoon: "Vader, ik dank u dat u mij hebt laten zien hoe arm wij eigenlijk zijn."

Een Arabische parabel over ware rijkdom, aan het begin van een nieuw seizoen. Om met elkaar, elke dag opnieuw, te ontdekken waar de werkelijke rijkdom van je leven te vinden is. Niet, ver weg, bij de ander maar misschien wel heel dicht bij elkaar en bij jezelf.

Em.-pastor Hans Lucassen

Herdenken

Op 15 augustus was er in Ede bij het Indië monument de herdenking dat de Tweede Wereldoorlog ook in Azië ten einde kwam. Veel mensen hebben geleden doordat ze in kampen zaten of door de Japanse bezetting werden onderdrukt. Het was al wel duidelijk dat Japan de oorlog niet meer vol kon houden. Het is heel erg dat zoveel mensen in augustus het slachtoffer zijn geworden van het gooien van twee atoombommen. Het officiële einde vond plaats op 2 september. De akte van capitulatie werd ondertekend aan boord van USS Missouri, in de Baai van Tokio. Deze plek was gekozen door generaal MacArthur, die hiermee de inzet van de Amerikaanse marine wilde eren.

Overigens is 1 september ook een dag van herdenken. Op die datum viel in 1939 Hitler Polen binnen. Dit was de start van de Tweede Wereldoorlog.

Mary-Ann Borggreve

Het gevaar van iedere kerk is dat je het zo gezellig hebt, dat er geen plaats is voor vreemde gasten.

Programma O&O

16 september	Bingo gratis voor leden, introducees betalen 5 euro
21 oktober	Politie over veiligheid ouderen
18 november	Sportservice over valpreventie met oefeningen
16 december	Kerstviering en daarna kerstlunch

Leden van de commissie O&O zijn:

Doortje van de Put, Ria Kastelein, Wil Dokter, Aartje Schaap, Gerda Hiensch, Marja Ankoné, Mia de Munnik, Marian Hulsbosch, Tonny Slangen en Trudy van Schoonhoven

Samen uit eten

Na een hete zomer starten we weer met het “samen uit eten” en gaan hopelijk een wat aangename en frissere periode tegemoet. Op vrijdag **18 september** is het idee om te gaan eten bij “Steakhouse Amadeus”, Wekeromseweg 1, bij de Driesprong 3de afslag, Otterloseweg. Het is een gezellige locatie, met een uitgebreide menukaart. Maar wil je weten hoe de menukaart eruitziet en wat de prijzen zijn, log dan in op www.steakhouseamadeus.nl. Om **18.00 uur** ben je welkom. I.v.m. het reserveren van het restaurant moet je je wel aanmelden, dit kan t/m 12 september. Voor informatie en aanmelding kun je contact opnemen met

Marja Ankoné, tel. 0318 620031, bij geen gehoor, kun je ook een voicemail bericht inspreken. Voor een bevestiging van je aanmelding bel ik niet terug, alleen in een bijzondere situatie.

Marja Ankoné, tel.: 0318 620031

Vraag en Aanbod

KBO Ede leden mogen hun tekst inleveren aan de redactie voor deze rubriek. Er zijn geen kosten verbonden voor uw tekst in deze rubriek. Eventueel kunt u een vrijwillige bijdrage overmaken naar de ING-rekening van KBO Ede (zie colofon). Het bestuur en de redactieleden zijn niet aansprakelijk en verantwoordelijk voor de juistheid van de aangeleverde teksten door KBO Ede leden voor de rubriek.

Er op uit de komende tijd

8-13 september	Kermis
12 september	Airborne Taptoe in het Openlucht Theater, aanvang: 19.30 uur
12-13 september	Open Monumentendag
19 september	Airborne luchtlandingen en herdenking op de Ginkelse Hei (zie https://www.ede.nl/in-de-gemeente-edelairborne-edemaandairborne-luchtlandingen-en-herdenking)
26 september	Ede is één groot openluchtmuseum tijdens het Pegasus Wandelfestival. Wandelroutes van 5, 10, 15, 25 én 35 kilometer (kost 5 euro) brengen je langs belangrijke plekken uit de geschiedenis. Alle routes beginnen en eindigen op het Museumplein in Ede. Daar komen deelnemers samen voor een moment van herinnering en verbinding. Hier is ook een hapje en een drankje te koop en kun je genieten van livemuziek. Met het Pegasus Wandelfestival wordt de Airborne Ede-maand afgesloten.
27 september	Sunday Soul

Bezoek aan museum Bronbeek 15 juli 2026

Om 9.00 uur was het verzamelen bij de Antoniuskerk. Gelukkig waren er genoeg auto's. We waren op tijd bij Bronbeek en werden daar onthaald met koffie en spekkook.

Na het welkomstwoord door de commandant en een korte uiteenzetting over Bronbeek, Tehuis voor oud-militairen (alleenstaand), een tentoonstellingsruimte en een prachtige tuin, werden we in twee groepen verdeeld en gingen op pad met een gids. Zij vertelde nog een stukje over de historie en nam ons toen mee naar de tentoonstelling. Deze staat nu in het teken van de kolonisatie en uiteindelijk de dekolonisatie van Indonesië. Nadat de V.O.C. ophield te bestaan moest de Nederlandse regering de macht overnemen en had hiervoor een leger nodig. Het begin van het KNIL (V.O.C. = Verenigde Oostindische Compagnie, een particuliere handelsonderneming met een monopolie

positie).

In het museum werd duidelijk gemaakt hoe weinig mensen macht hadden over heel veel inlanders. De tentoonstelling is interactief en de moeite waard voor alle leeftijden.

Voordat we gingen eten is ondergetekende nog even in de tuin gaan kijken. Daar ligt een gedenksteen voor de vrouwen die omgekomen zijn in een kamp. De naam van mijn tante stond daartussen.

We genoten van een heerlijke Indische maaltijd in restaurant Kampulan. Daarna kon ieder zijns weegs gaan: naar huis of nog een poosje rondkijken.

Wij kijken terug op een fantastisch uitstapje.

Rita Aelbers

Maakt u iets bijzonders mee of komt u ergens informatie tegen die voor de KBO in onze omgeving belangrijk of zinvol is, dan horen wij dat graag van u. Tips, teksten op- of aanmerkingen kunt u naar de redactie sturen: kbonieuwsbrief@gmail.com.

Fietstocht 17 juni 2026

Op woensdagmiddag 17 juni 2026 vond weer de jaarlijkse KBO fietstocht plaats. De verzamelplaats was dit keer het plein voor de Sint Antonius van Paduakerk aan de Stationsweg in Ede. Door Marja Ankone was een route uitgezet via fietsknooppunten. Zij heeft deze route een paar keer getest met Riky de Waal en daarna nog een keer met Trudy van Schoonhoven.

Om ca. 14 uur vertrokken we met een groepje van 11 deelnemers naar het eerste knooppunt, nummer 10. Via de Hartogsweg en langs Restaurant De Panorama-Hoeve ging het verder over landgoed De Dorskamp naar het Belmonte Arboretum op de Wageningseberg. Hier werd gepauzeerd onder het genot van een hapje en/of drankje. Na deze pauze werd de fietstocht voortgezet door Wageningen naar een gedeelte van het Binnenveld, kort langs De Kraats en vervolgens langs zwembad De Vrije Slag in Bennekom terug naar de startlocatie. Het was een mooie en gezellige tocht onder gunstige weersomstandigheden.

Bertus Damman

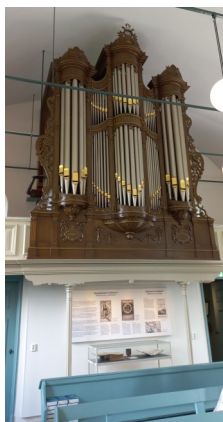

© Martien Tax

Giethoorn

Via een tijdschrift hadden we een tweedaags verblijf geboekt in De Bult. De omschrijving was wat misleidend. U gaat naar een hotel in de omgeving van Giethoorn en krijgt daar een voucher voor een boottocht bij. Het hotel was prima en de omgeving mooi. Het weer zat enorm mee. Met andere woorden het kon niet beter. Met een lunchpakket gingen we met de meegenomen fietsen via Steenwijk naar Giethoorn, een afstand van ongeveer 25 kilometer. Hier was het nog wel zoeken naar de plek waar de boot lag waar we een voucher voor hadden. De boot ging meteen weg en op de boot hebben we onze lunch gebruikt.

Het was een mooie tocht. Terug zijn we nog naar het museum en de daar tegenover gelegen doopsgezinde kerk gegaan. In de kerk stond een piano, waarop je mocht spelen. Theo kon dus even aan de muziek. Naast de kerkzaal was een zaal, waar wat tentoongesteld stond. In een hoek stond een piepklein harmonium, een zogenaamd schippersklavier. Op de binnenschepen nam zo'n instrument weinig ruimte in beslag. Zulke harmoniums werden ook door rondreizende evangelisten gebruikt. De aanwezige suppoost vond het heel interessant dat wij wisten waarvoor dit harmonium diende. Theo mocht proberen of het nog werkte. Ja hoor, het deed het nog prima. Hierna kwam het aanbod om op kerkorgel te spelen. Drie muziekinstrumenten binnen een half uur. Smullen toch voor een organist.

Mary-Ann Borggreve

Bespreek het samen

Het nieuwe programma van Bespreek het Samen staat online. Bekijk het gevarieerde programma op de site www.bespreekhetsamen-ed.nl. Hier kunt u zich ook aanmelden. Enkele voorbeelden voor de maand september: Fascinerende film: Anselm

Fascinerende wereld van Anselm Kiefer in Wim Wenders' indrukwekkende documentaire. Een poëtische filmreis waarin verleden en heden samensmelten, kunst en verbeelding op unieke wijze tot leven komen. Kaarten via Cultura. Nabespreking pastor Ben Piepers

Zondag 20 september 2026, 14:00 - 16:30 uur in Cultura: Molenstraat 45, 6711 AW Ede

Kosten: € 12,50 inclusief koffie/thee en consumptie nadien

Uitvoering van de muzikale vesper over Vrede, Veiligheid en Vertrouwen
Samen staan voor Vrede, Vertrouwen en Veiligheid. Dit is het centrale thema van de Vredesweek 2026 in Ede. In dit kader nodigt de Raad van Kerken u van harte uit om aanwezig te zijn bij een bijzondere, hoopvolle en muzikale vesperdienst waarin dit thema in woord en muziek tot leven komt.

Zondag 20 september 2026, 19:30 uur in de Beatrixkerk

Virtuele rondleiding Corrie ten Boomhuis

Een presentatie die u meeneemt door het huis, het levensverhaal en geestelijk erfgoed van de familie Ten Boom. Deze bestond uit toegewijde christenen die hun levens in dienst stelden van medemensen en maatschappelijk betrokken in Haarlem

Woensdag 23 september, 14:30 - 16:00 uur in de Beatrixkerk

Anke de Boer

Beleef het samen

In augustus zijn de activiteiten weer gestart met de openluchtdienst bij de start van de heideweek. U kunt via <https://www.bespreekhetsamen-ed.nl/> het jaarprogramma zien en u opgeven voor activiteiten.

In september staan er meerdere activiteiten gepland.

Twee wil ik er speciaal noemen, namelijk 23 september waar in de Beatrixkerk over het Corrie ten Boomhuis wordt verteld. Een huis, waar in de oorlog onderduikers waren ondergebracht. Mensen uit het verzet en joden.

Het Corrie ten Boomhuis is nog altijd te bezoeken in Haarlem. Het wordt vast een interessante middag.

Op 22 september is er een Godly Play bijeenkomst. Vorig seizoen ben ik naar een Godly Play bijeenkomst geweest. Het is een laagdrempelige viering rond een Bijbels thema.

Het deed me wat denken aan de Thomasvieringen, die we tweemaal per jaar hebben. De Thomasvieringen zijn ontstaan in Finland om het woord toegankelijker te maken voor iedereen. Na de overweging is er de zogenaamde heilige chaos, waar je op allerlei manieren bezig kunt gaan met het thema van de viering. Bij Godly Play zit je in een kring en wordt er een verhaal verteld, waarnaar je daar met elkaar over spreekt en dan met allerlei aanwezig materiaal creatief bezig gaat met het verhaal. Beide vormen zijn laagdrempelig. Bij de Thomasviering ontmoet je elkaar vooral met de gezamenlijke maaltijd aan het eind van de bijeenkomst. Bij Godly Play zit de ontmoeting meer in contact met elkaar tijdens gesprekken in de kring. Ik vond het bijzonder om de bijeenkomst mee te maken.

Het mystieke van het geloof speelt duidelijk een rol in deze wijze van geloofsverkundiging. Jerome Berryman

(1937) is de grondlegger van Godly Play. Hij studeerde theologie aan diverse universiteiten en werkte onder andere als Anglicaans priester. Vele jaren heeft hij gewerkt met kinderen op scholen en in kerken en merkte steeds weer dat Gods onzichtbare aanwezigheid al in het leven van kinderen is, voordat zij daar woorden aan kunnen geven. Wat begon als onderricht aan kinderen is verder uitgegroeid en is ook voor volwassenen. In 60 landen zijn Godly Play groepen.

Ik vind het mooi dat het gebruik van mooi materiaal (Montessori) belangrijk wordt gevonden. Kortom, ga het een keer meemaken

Mary-Ann Borggreve

Anneke Otten vertegenwoordigt de katholieke kerk bij Bespreek het samen

Via Aken en Vaals naar Wittem

Eind juli hebben we met de firma Bolderman een reis naar Valkenburg gemaakt. Een van de attracties was het bijwonen van een Andre Rieu concert. Dit was vooral leuk voor de sfeer. Op de televisie zie je meer. Je staat wel versteld van de drukte. Een plein vol met bussen, die concertbezoekers brengen en dan nog al die mensen, die op eigen gelegenheid hier naar toe gaan.

Onze reis was een vijfdaagse reis. Elke dag was er wel een excursie. Zo zijn we op dag twee naar Aken en Vaals gegaan. In Aken hebben we de indrukwekkende dom bezocht en in Vaals het drielanden punt. Op de terugweg naar ons hotel zijn we nog even gestopt in Wittem. Hier staat het bekende redemptoristenklooster, dat gewijd is aan Gerardus Majella. Gerardus woonde in Italië en is jong gestorven (29 jaar). Hij is de patroonheilige van kleermakers, portiers en zwangere vrouwen. Vooral dat laatste is bekend. Veel vrouwen zijn vroeger op bedevaart gegaan in de hoop zwanger te worden.

De boekwinkel van het klooster is heel bekend en uiteraard is daar de Gerardus kalender te koop, want dit klooster maakt deze kalender. Er lag al een flinke stapel kalenders klaar, die voor volgend jaar zijn bestemd. Helaas kregen we maar weinig tijd en hebben we de kloostertuin niet kunnen bewonderen.

Mary-Ann Borggreve

André Rieu

Een strijker uit 't zonnige zuiden
Haalt uit z'n viool veel geluiden
Hij is best wel chique
en trekt heel veel publiek
Ja, André heeft wel wat te beduiden.

Je moet er een stukje voor reizen,
maar dan valt er wel wat te prijzen
Die man kan heel veel
heeft een eigen kasteel
maar zijn kunde weet hij te bewijzen.
Het Vrijthof, dat is zijn theater
Het geld stroomt er binnen als water
Rieu is een vent
met heel veel talent !
Geen twijfel: zijn muziekshow, die staat er.

Theo Borggreve

Zonsverduistering

En ... heeft u een eclipsbril kunnen bemachtigen? Mij is het niet gelukt. Ik heb de zonsverduistering via een livestream gevolgd. Ik durfde niet te kijken hoor, want mijn ogen zijn al niet meer zo best. De foto heb ik dus gemaakt tijdens deze uitzending. Misschien zijn er bij onze KBO-leden fotografen die wel zelf foto's hebben gemaakt. Natuurlijk met een zonnefilter voor de lens van de camera en met zelf een eclipsbril op de neus. Laat het ons weten en stuur uw foto naar de redactie!

Erica Kuijper

Senioren verplicht aan de vegaschijf

De eiwittransitie in de zorg

Managers, beleidsmakers, ambtenaren en andere 'stakeholders' kwamen in december 2022 bijeen om onder het genot van een petit four de Green Deal Duurzame Zorg 3.0 te ondertekenen. De deal was een initiatief van het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport. Het doel van de deal is dat de zorg in de komende jaren veel duurzamer wordt: minder verspilling van materiaal, energiezuiniger, maar ook minder dierlijke eiwitten in de voeding.

Duurzaamheid, klimaat en milieu zijn al lange tijd een onderwerp van gesprek in de zorg. In de jaren tachtig was het minister Ed Nijpels die in 1989 de eerste klimaatop organiseerde. Milieu kreeg nog meer ruimte in de politiek vanaf het eerste paarse kabinet in 1994. In dat jaar werd het Milieu Platform Zorg (MPZ) opgericht, een lobbyclub met politieke banden, die inzet op meer oog voor het milieu in de zorg, omdat de zorg nogal vervuילend kan zijn, zoals bijvoorbeeld met medicijnresten of veelvuldige verpakkingsmaterialen en hygiënemiddelen.

Klimaat en Green Deal

In 2015 vond de klimaatop in Parijs plaats en spraken veel landen doelen af om de gevolgen van de klimaatverandering te beperken. Hoofdzaak daarin was het terugdringen van de CO₂-uitstoot. In 2015 presenteerde het MPZ de eerste Green Deal Duurzame Zorg. Die 'deal' was nog enigszins vrijblijvend. Terugdringen van afvalstromen en gebouwen verduurzamen stonden op het programma. In 2018 volgde de tweede Green Deal die al een stapje verder ging en waarin het ministerie van VWS een leidende rol pakte. De derde Green Deal gaat nog weer verder en raakt nu ook direct de levenssfeer van patiënten en cliënten, vooral door het onderdeel van de eiwittransitie.

Eiwittransitie

De eiwittransitie betekent het vervangen van dierlijke eiwitten (vlees, vis, zuivel) door plantaardige eiwitten. De veeteelt zorgt voor zo'n 12% van de broeikasgasuitstoot in Nederland. Om die uitstoot te verminderen moet er minder vlees worden gegeten door een groeiende bevolking. Het woord 'eiwittransitie' duikt zo nu en dan voorzichtig op sinds 2009.

Artikel 2.2.c van de Green Deal luidt:

Voeding met meer plantaardige en minder dierlijke eiwitten is veelal duurzamer. Voor het voedingsaanbod voor personeel en bezoekers streven zorgaanbieders naar een 40/60-verhouding van dierlijke/plantaardige eiwitten uiterlijk in 2030, met een 50/50-verhouding als tussenresultaat in 2026. Voor de verhouding dierlijk/plantaardige eiwitten van het voedingsaanbod voor cliënten/patiënten, spannen zorgaanbieders zich in om datgene te doen wat medisch verantwoord mogelijk is.

Dat streven is niet zo gemakkelijk te verwezenlijken. Plantaardige eiwitten missen vaak een aantal belangrijke vitamines en worden minder makkelijk opgenomen dan dierlijke eiwitten. Je moet er veel meer van eten. Vooral

ouderen die bedlegerig zijn hebben extra eiwitten nodig om afbraak van spieren te voorkomen. Eiwitten zijn dus onmisbaar in de zorgomgeving. Veel ouderen vinden vegavarianten voor vlees minder lekker. Op het gebied van zuivel is die smaakbeleving nog veel groter. Nederlandse ouderen zijn groot geworden met boterhammen met kaas en een beker melk. Sojadranks gaan er niet goed in. In verpleeghuizen en in de geriatrische revalidatiezorg is dit bekend, maar men zit in een spagaat. De Green Deal is namelijk een nogal eenzijdige 'deal'.

Milieu Thermometer

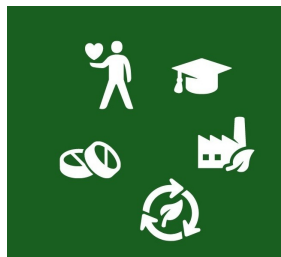
De deal is een dringende afspraak tussen het ministerie en grote verzekeraars en de zorgkantoren. Zij bepalen in Nederland voor welke zorg er vergoeding komt. Zorginstellingen moeten contracten sluiten met de verzekeraars en die eisen dat instellingen voldoen aan de Green Deal. Daarvoor is vanuit het MPZ een certificaat ontwikkeld, de Milieu Thermometer Zorg (MTZ). Deze heeft drie graden: brons, zilver en goud. Goud heeft daarin vanuit de zorgverzekeraars en zorgkantoren de voorkeur. De milieuthermometer is niet verplicht, maar vanaf 2027 wel een dwingende eis in het zorginkoopbeleid. Vanaf dan moet een zorginstelling een certificaat hebben. Vanaf 2030 is het verplicht dat zorgcontracten voldoen aan de Green Deal.

Gehaktbal in de ban

Senioren in zorginstellingen hebben dus geen keuze: zij worden in de komende jaren in ieder geval flexitariër. Den Haag zet vol in op de eiwittransitie via verschillende kanalen en middelen. Naast beleid en zachte dwang is er een brede propaganda. Met het sluiten van de Green Deal 3.0, stelde ook de Gezondheidsraad dat een mix van 60% plantaardig en 40% dierlijke eiwitten het beste is. De semi-overheidssites greendealduurzamezorg.nl en goédezorgproefje.nl staan vol lovende teksten waar benadrukt wordt dat plantaardig eten gezond, lekker en duurzaam is. In 2026 kwam het Voedingscentrum met een nieuwe schijf van vijf waar de gehaktbal, toch wel de favoriet in veel zorginstellingen (en daarbuiten), grotendeels in de ban werd gedaan.

De eiwittransitie in de (ouderen)zorg verloopt nogal stilletjes. Het aantal artikelen over de Green Deal Duurzame Zorg in meer massale media (kranten, televisie en bekende nieuwssites) is tot nu toe zeer gering.

Paul Borggreve

Artikelen over de tuin

Eén van onze leden uit Lunteren heeft voor het blad van de fuchsia vereniging ooit een aantal artikelen geschreven en ze zelf prachtig geïllustreerd. We mogen van haar deze artikelen voor ons blad gebruiken. Vanaf dit nummer zult u geregeld één van haar artikelen tegenkomen. Nelly Redder heel hartelijk bedankt voor deze bijdragen van jou aan ons blad.

De fuchsia en de zonnebloem

Die passen toch niet bij elkaar??

Al dat felle geel van die zonnebloem, de fuchsia zou er jaloers op kunnen worden. Dit is natuurlijk maar een grapje. Ik bedoel namelijk de vereniging DE ZONNEBLOEM, een vereniging voor zieken en gehandicapten. En de samenhang zit zo. Op een morgen, zoals gewoonlijk in de zomer, was ik in de voortuin bezig met het verzorgen van de fuchsia's. Daar staat dan de zon, als hij tenminste schijnt, lekker te stralen. En later komt de achtertuin aan de beurt. Terwijl je dan bezig bent, krijg je nogal eens opmerkingen van voorbijgangers. Meestal leuke, gelukkig.

In ons voortuintje staan onder andere een paar behoorlijk oude stamfuchsia's. En daarover komen dan de zo langzamerhand welbekende vragen. Zo ging dat ook die bewuste ochtend, waaraan ik nu terugdenk. Terwijl ik bezig was mijn gieter te vullen uit onze regenton, zag ik een groepje mensen in rolstoelen aankomen, allemaal met begeleiding van vrijwilligers van "DE ZONNEBLOEM".

Dat komt wel vaker voor, want hier in Lunteren is een mooi hotel helemaal aangepast voor mensen die speciale hulp nodig hebben.

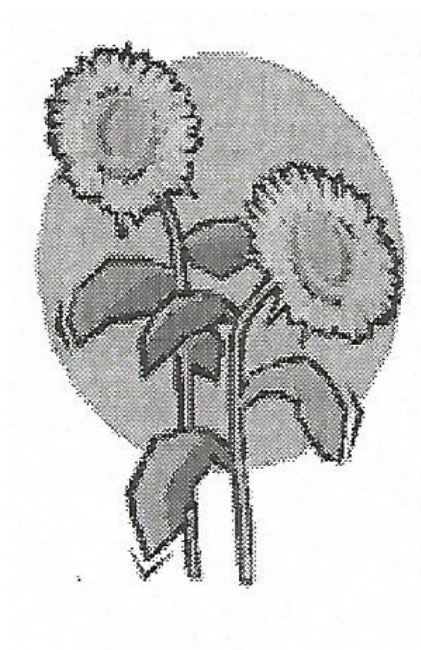
Die morgen was het echt heel mooi weer, het zonnetje scheen gezellig en dan zeg je elkaar vrolijker "goede morgen". Maar tot mijn verbazing bleef de hele groep stilstaan voor onze tuin; de rolstoelen werden recht voor de tuin geparkeerd. Ze hadden maar net allemaal een plekje.

En daar kwamen de vragen weer: "*waar laat U ze in de winter? Hoe oud zijn ze?*" Al pratend kom je dan te weten dat ze zelf vroeger ook fuchsia's hebben gehad en op die manier hebben we een hele tijd gezellig staan kletsen over tuinen.

En kwam het er ook nog van dat ze de achtertuin bekeken hebben. Zo was ongemerkt de hele ochtend omgevlogen en moesten de gasten al weer terug naar het hotel voor de middagmaaltijd.

Later die middag zag ik vanuit het raam nog een "zonnebloemgroepje" aankomen (zeker doorverteld) Maar toen heb ik me niet meer laten zien; er was nog meer dan genoeg te doen.

Hartelijke groetjes van Nelly Redder

jaargang 33, nr. 9

september 2026

Agenda KBO en PCOB

Op de bijeenkomst van KBO Ede en PCOB zijn de leden van beide seniorenverenigingen van harte welkom. Bij activiteiten met een beperkte capaciteit hebben leden van de eigen afdeling voorrang.

KBO Programma (zie pagina 5)

De bijeenkomsten vinden plaats in de zaal van het appartementencomplex 'De Bosroos', hoek rotonde Proosdijerveldweg/Veenderweg. Ingang aan de Rozenlaan. Aanvang 14.00 uur, tenzij anders vermeld

ANBO-PCOB Ede Lunteren Programma

- Informatie op www.anbo-pcob.nl/afdelingen/ede-lunteren

De bijeenkomsten zijn in 'Rehoboth', Driehoek 11, Ede, tenzij anders vermeld.

ANBO-PCOB Bennekom Programma

- Informatie op www.anbo-pcob.nl/afdelingen/bennekom

Standaard locatie voor activiteiten: Gemeentecentrum De Brink, Brinkstraat 39 Bennekom

